

Handläggare
Hans Wallöf
Telefon: 08-508 08 516

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2015-09-24

Svar på skrivelse med anledning av ökning av orosanmälningar, barn och unga utsatta för våld

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att tjänsteutlåtandet utgör svar på skrivelsen.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Susanna Kiesel
Avdelningschef

Sammanfattning

Antalet anmälningar till förvaltningens familjeenhet har ökat under de senaste åren. Med anledning av ökningen vill Folkpartiet, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna att förvaltningen utreder och analyserar orsaken till ökningen av antalet inkomna anmälningar samt återkommer med en åtgärdsplan för förebyggande arbete.

Anmälningar rörande barn som far illa ökar i flera av Stockholms stads stadsdelar och på andra platser i landet. Det finns olika orsaker till detta, till exempel nya målgrupper och uppgifter för socialtjänsten, ett ökat krav på samverkan mellan olika aktörer som i sitt arbete möter barn och unga, ett tydliggörande av anmälningsplikten till socialtjänsten då det finns misstanke om att ett barn far illa. Även ”fall” som fått medial uppmärksamhet ger en ökad medvetenhet om barns utsatthet.

Inom förvaltningen sker ett förebyggande arbete på olika nivåer och inom olika sammanhang. Förvaltningen anser inte att det behövs en åtgärdsplan för det förebyggande arbetet.

Bakgrund

Maria Johansson m.fl. (FP), Henrik Sjölander m.fl. (M), Kristin Jacobson ers yttr (C) och Emil Öberg ers yttr (KD) vill i skrivelse, daterad 2015-05-21, att stadsdelsförvaltningen utreder och analyserar orsaken till ökningen av antalet inkomna orosanmälningar som rör misstanke om barn som far illa samt återkommer med en åtgärdsplan för förebyggande arbete.

Ärendet

I tertialrapport ett 2015 redovisas under nämndmålet ”Barn på Kungsholmen har jämlika uppväxtvillkor” att antalet orosanmälningar som rör misstanke om att barn far illa ökar till förvaltningens familjeenhet. Under en treårsperiod är ökningen 76 procent, från 420 anmälningar år 2012 till 739 anmälningar år 2014. En grupp som framträder i ökningen är barn som misstänkts vara utsatta för våld eller övergrepp av en närstående eller som bevittnat våld eller övergrepp mot en närstående.

Med anledning av de ökande anmälningarna vill förslagsställarna att förvaltningen utreder och analyserar orsaken till ökningen samt återkommer med en åtgärdsplan för förebyggande arbete.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har beretts inom avdelning Social omsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning som inom flera av Stockholms stadsdelar¹ och kommuner i övriga landet² rapporteras att antalet anmälningar till socialtjänsten ökar. Det finns inga säkra nationella uppgifter eller statistik över antalet anmälningar. Inte heller finns någon samlad nationell kunskap om anmälningssmönster och förändringar över tid. Det ökande antalet anmälningar bedöms ha flera orsaker³. Genom nya bestämmelser och föreskrifter har anmälningsskyldigheten till socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa förtydligats. En ambition är att anmälningar ska göras i ett tidigt skede och att de även ska syfta till erbjudanden om frivilligt stöd. Socialtjänsten har under de senaste åren fått ett vidgat uppdrag genom att nya målgrupper och uppgifter har tillkommit, till exempel barn som är brottsoffer, unga lagöverträdare, ensamkommande barn

1 Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2013

2 Stärkt skydd för barn och unga – Handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården, SKL 2015

3 Stärkt skydd för barn och unga – Handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården, SKL 2015

och ungdomar som behöver skydd och stöd samt en skyldighet att inleda utredning när barn kan ha bevittnat våld mot en närstående. Strukturerade former och rutiner för samverkan inom kommuner och med andra huvudmän och aktörer innebär att anmälningsplikten och betydelsen av ett tidigt och förebyggande arbete är i fokus. Även ”fall” som fått medial uppmärksamhet ger en ökad medvetenhet om barns utsatthet såväl inom professioner som arbetar med barn och unga som hos allmänheten.

Barn som far illa, till exempel utsätts för våld eller övergrepp av närstående eller bevittnar våld och övergrepp mot närstående, är en utsatt grupp och samhället har ett särskilt ansvar för att skydda och hjälpa dessa till en tryggare uppväxt. Med anledning av det ökande antalet anmälningar till förvaltningens familjeenhet har enheten förstärkts med två heltidstjänster, organiserade som en mottagningsgrupp. Inrättandet av en mottagningsgrupp syftar till att familjeenheten även fortsättningsvis ska kunna hålla en hög kvalitet och tillgänglighet när det gäller skydds- och förhandsbedömningar av de anmälningar som inkommer. Mottagningsgruppen fungerar även som en kontaktyta för förskola, skola, polis och övriga samverkansparter vid gjorda anmälningar.

Förebyggande åtgärder och samverkan är avgörande när det gäller stödet till barn som växer upp i miljöer där de riskerar att fara illa. Det krävs strukturerade former och kända rutiner och ansvarsområden mellan olika aktörer som förskola, skola, hälso- och sjukvård samt socialtjänst. En fungerande samverkan är även en förutsättning för att socialtjänsten ska kunna utreda barns behov av stöd och skydd och ingripa vid förhållanden som kan innebära en risk för en ogynnsam utveckling.

Tidiga och förebyggande insatser, samverkan och informationsutbyte mellan olika aktörer är centrala delar inom förvaltningens verksamheter för barn och unga. Här ges exempel på det förebyggande arbetet som är riktat mot barn och unga.

- Familjeenheten arrangerar varje termin Komet⁴ som är ett kunskapsbaserat förebyggande program riktat mot föräldrar som vill minska konflikterna i hemmet och därigenom få en bättre relation med sitt barn.
- ABC – Alla Barn i Centrum – är även det en kunskapsbaserad föräldrastödsutbildning. Utbildningen är

öppen för alla föräldrar på Kungsholmen. Under vårterminen genomfördes tre kurser med sammanlagt ett 25-tal deltagare.

- Familjeenheten informerar regelbundet förskole- och skolpersonal samt personal inom kriminalvården om anmälningsskyldighet rörande oro för barn och unga.
- En strukturerad samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst sker kontinuerligt.
- Familjeenheten deltar vid forumet Psykisk samverkan i vilket landstinget och socialtjänsten möts för att snabbare uppmärksamma barn som lever med föräldrar som lider av psykisk ohälsa.
- Utifrån ett pågående arbete inom BUS⁵-överenskommelsen arbetar familjeenheten med att öka antalet samordnade individuella planer (SIP). I en SIP beskrivs insatser och åtgärder där flera aktörer samverkar för att tillsammans finna lösningar till barns och familjers bästa.
- Information till förskolepersonal. Till exempel genomfördes under våren ett seminarium för cheferna inom avdelning Barn och ungdom om våld i nära relationer. Informationen fördes vidare till all förskolepersonal genom arbetsplatsträffar för fortsatt arbete.
- Inom ramen för samverkan mellan Kungsholmens stadsdelsförvaltning och utbildningsförvaltningen sker olika temadagar. För vårens temadag var temat barn och unga utsatta för brott, våld eller övergrepp och innehöll bland annat en föreläsning från Barnhus Stockholm.
- Den för stadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm gemensamma ungdomsmottagningen ställer regelmässigt frågor om våld till de ungdomar som besöker mottagningen.

Förvaltningen anser inte att det behövs en åtgärdsplan för det förebyggande arbetet. Det pågår olika förebyggande och samverkande arbeten inom stadsdelen. Det är likväl angeläget att hela tiden vara medveten om att samverkan och ansvar avseende att tidigt upptäcka barn och unga som riskerar att fara illa ständigt behöver diskuteras, utvecklas och regleras så att de gemensamma resurserna tas tillvara på bästa sätt. I ett förebyggandeperspektiv bör även nämnas vikten av att ta tillvara de främjande och preventiva tillgångar som kan finnas i ett enskilt barns nätverk.

Det är sannolikt att en del av anmälningsökningen är ett resultat av de olika orsaker som redogörs för i tjänsteutlåtandet. Meningen med förändringarna och de nya kraven är att upptäcka utsatta barn och ge dem som behöver stöd och skydd. En förutsättning för att socialtjänsten ska kunna ingripa till barns och ungas stöd och skydd är att anmälningar görs. Det är positivt att utsatta barns och ungdomars situation blir synlig och kommer till socialtjänstens kännedom.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet utgör svar på skrivelsen.

Bilaga

Skrivelse med anledning av ökning av orosanmälningar, barn och unga utsatta för våld, daterad 2015-05-21.